

В. В. Огійчук

Житомирський державний університет

імені І. Франка

Науковий керівник:

к. п. н., доц. Прокopcук Н. Р.

ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ ІНТЕРАКТИВНИХ УМІНЬ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА ОСНОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КЛАСІ

В теперішній час Міністерство освіти і науки України ухвалило рішення про встановлення реформи НУШ (нової української школи) та розпочало підготовку шкільного вчителя нового покоління, що успішно реалізується у партнерстві з Британською Радою в Україні. Ці зміни беззаперечно є актуальними, адже освіта в Україні має відходити від радянського підходу на новий рівень та відповідати вимогам ХХІ століття. Вчителі нового покоління мають приділяти значну кількість уваги заохоченню учнів до спілкування, рецептивній діяльності та мовній комунікації. Саме тому особливу роль в розвитку комунікативних навичок слід відвести інтерактивній діяльності [9].

Згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (Common European Framework of Reference) можна стверджувати, що залучення учнів в комунікативно-мовленнєвій діяльності є доволі ефективним. Адже інтерактивні уміння допомагають учням адаптуватися до реальних ситуацій таких як: бесіда, листування, неформальне обговорення, цілеспрямована співпраця, обмін інформацією, опитування, інтерв'ю тощо [12; 73].

Таким чином, **метою** даної статті є розгляд питання поняття інтерактивних вмінь учнів ЗНЗ, умов за яких дані вміння будуть найефективніше розвиватися, а також обґрунтувати ефективність розвитку інтерактивних вмінь за допомогою організації діяльності класу (classroom management).

Мета інтерактивного навчання полягає в тому, що всі учні знаходяться у взаємодії. Всі вони активно залучені в навчальному процесі. Вчитель переважно відіграє допоміжну роль, він направляє діяльність учнів на досягнення цілей уроку [4; 9].

Як видно з критичного аналізу літератури розробкою елементів інтерактивного розвитку займалися В. Сухомлинський, Ш. Амонашвілі, В. Шаталова, Є. Ільїна, С. Лисенкова та інші. Методичний аспект інтерактивної технології вивчали В. Воронцов, І. Казанцев, С. Мельникова, О. Пометун, Г. Селевко, Л. Пироженко, Д. Джонсон. У даних наукових роботах проаналізовано й впорядковано розбіжні форми та прийоми інтерактивного навчання, встановлено їх вплив на ефективність засвоєння нових знань і навичок учнів [4].

Дослідження Національним тренінговим центром (США, штат Меріленд) у 1980 рр., довели, що інтерактивне навчання сприяє засвоєнню матеріалу, оскільки надає вплив не лише на свідомість учня, але й на його почуття, волю. Згідно з теорією вчених ефективність пасивного навчання такого як читання та слухання лекції досягає лише 10%, в той час коли ефективність інтерактивних дискусій в групах, практики через дії, навчання інших, застосування знань досягає від 50% до 90%. Що може свідчити про ефективність даного виду навчання. [5; 28].

Але що вчені вкладають у поняття інтерактивне навчання?

Інтерактивний (від англ. interaction - взаємодія) – той, що ґрунтується на взаємодії учнів задля досягнення спільної мети. [2; 213]

Інтерактивне навчання – це різновид діяльності, основною метою якого є взаємодія школяра з навчальним середовищем, задля отримання певного досвіду [4; 192].

Колективна робота учнів в ході засвоєння навчального матеріалу спонукає кожного вносити власні ідеї, обмінюватися знаннями та способами діяльності. Найефективніший розвиток відбувається за наявності доброзичливої поведінки та взаємної допомоги, що сприяє не лише отриманню нових знань, але і збагаченню пізнавальної діяльності та покращенню навичок командної роботи, кооперації та співпраці. [1 ;58]

Інтерактивна діяльність на заняттях з англійської мови спонукає розвиток діалогової комунікації, що призводить до взаєморозуміння, взаємодіяння, до гуртового вирішення спільних завдань. Крім того, інтерактивне навчання виключає домінування, адже учні постають в абсолютно рівних умовах. В розробці спільного діалогу школярі вчаться думати критично, розвивається увага та вміння виходити з ситуації на основі аналізу належної інформації, обмислювати альтернативні ідеї, приймати продумані рішення, брати участь в дискусіях, відстоювати думку тощо. Для цього на заняттях утворюється індивідуальна, парна та колективна робота, використовуються творчі роботи, рольові ігри, кластери, йде робота з різноманітними матеріалами тощо [8].

Особливість інтерактивного підходу полягає в тому, що він спрямований не так на закріплення вивченого матеріалу, як на досягнення нового. Тобто, інтерактивна робота сприяє кращому запам'ятовуванню при презентації нового матеріалу, адже учням не приходится прослухувати чи читати “суху” теорію, а пізнати її несвідомо завдяки обміну інформацією, колективній роботі тощо.

Проте постає питання, яким чином розвиток комунікативних вмінь учнів при інтерактивному навчанні буде найефективнішим? На нашу думку організація діяльності учнів в класі є одним із способів, який буде якнайкраще забезпечувати інтерактивну діяльність учнів на всіх етапах навчання. Працюючи за різними схемами розташування учнів, вчитель зможе не лише ефективно подавати новий матеріал, але і посприяти активній роботі класу, зацікавленості та вмотивованості учнів.

Організація діяльності в класі – процес управління навчальною діяльністю та поведінкою учнів в класі. В різноманітних словниках даний термін трактується як:

1) широкий набір навичок та методів, які використовує вчитель на заняттях для досягнення цілей навчання [6; 444];

2) найбільш продуктивних способів організації навчання групи учнів [7]

3) метод викладання для встановлення та підтримки учбової атмосфери, включаючи методи профілактики та запобігання неправильної поведінки учнів [3; 680].

Організація роботи в класі допомагає привити відповідальність, побудувати взаємоповагу, навчити самоконтролю, самодисципліні та підвищує самовпевненість.

Тому із найважливіших завдань є зуміти керувати учнівською поведінкою. Правила поведінки можуть бути зазначеними біля класного куточка, що і є однією з умов для відтворення моделі інтерактивного навчання.

Будь-яке обладнання класної кімнати може сприяти організації приміщення для інтерактивної діяльності учнів. У більшості шкіл домінує традиційна форма розташування меблів у класі: декілька рядів парт, перед якими знаходяться стіл вчителя та дошка. Така форма розставлення сприяє процесу переговорів учнів (що не стосуються теми уроку) та списуванню. Дана традиційна схема заохочує індивідуальну роботу учнів, практична для перегляду відеоматеріалу та написання контрольних робіт. Проте вона перешкоджає інтерактивній роботі учнів, школярам важче сконцентруватися на завданнях, учителю проблематично рівномірно взаємодіяти з усіма учнями та слідкувати за їх роботою. Таким чином можна стверджувати, що традиційна схема розсаджування учнів є непрактичною для розвитку інтерактивних вмінь [14].

Для технологій інтерактивного навчання рекомендується застосовувати найбільш сприятливі умови, серед яких є і варіантність розміщення меблів у класі. Психолог Д. Жак у статті «Припиніть виправдовувати неприйнятне» висловив думку про те, що у кожній аудиторії має бути кілька альтернативних схем розташування меблів [13].

Для наочності, наприклад, дані схеми мають бути вказаними в класному куточку. Налаштовуючись на урок учитель може вибрати технологію, метод навчання та схему розташування меблів. Перед початком уроку буде досить попросити учнів розставити столи і стільці відповідно до належної схеми. Проте слід пам'ятати що між столами має бути вільне місце для руху.

Кожний тип розсаджування має свої особливості та використовується залежно від роду занять учнів. Наприклад, однією з найпопулярніших сьогодні є схема “cluster”, за якою група учнів розсаджена навколо парти один навпроти одного. Такого типу схема призначена для роботи в малих групах. Дана схема пробуджує інтерактивну діяльність всіх учнів, створює сприятливу атмосферу для обміну ідеями та пропозиціями, підтримує командну роботу та кооперацію, розвиває обмірковування, вирішення проблем та навички комунікації, є практичною для невеликої за обсягом

класної кімнати. Проте робота за такою схемою може викликати шумну атмосферу в класі, сильніші учні можуть взяти на себе вирішення більшості завдань, також за такою схемою важче оцінити роботу та рівень розуміння всіх учнів [10].

Ще одним часто вживаним типом розсаджування учнів є тип що має назву "horseshoe". Дана схема сприяє взаємодії всього класу, заохоченню активної діяльності та комунікації, підтримці зв'язку учнів з вчителем, вона є зручною для проведення презентацій та демонстрацій. Проте її не слід використовувати для роботи в малих групах, вона є некомфортною для сором'язливих учнів, також слід передбачити особливий підхід для роботи з старшими класами [11].

При виборі схеми для розсаджування учнів слід взяти до уваги що різні класні кімнати, учителі, студенти та ситуації є унікальними. Для того щоб знайти найефективнішу схему слід проявити винахідливість та креативність. Також слід пам'ятати про те, що якщо схема розсаджування відповідає вашому стилю викладання, інтересам учнів, та можливостям класної кімнати, то їй користь заняття буде безмежна.

Отже, ми переконані, що організація діяльності в класі ефективно впливає на інтерактивний розвиток учнів середньої школи, адже використовуючи різні схеми розсаджування учнів учитель зможе вже з першого заняття проводити обговорення, підтримувати колективну роботу школярів та навіть запобігати порушенню поведінки. Таким чином, розвиваючи інтерактивні вміння за допомогою організації діяльності в класі можна не лише покращити навички командної роботи, проте й створити відверту та дружню атмосферу.

Список використаної літератури

1. Волошина О. В. Педагогіка інновацій у вищій школі / О. В. Волошина. – К.: Наукова думка, 2014. – 161 с.
2. Ильичев Л.Ф. Философский энциклопедический словарь / [Гл. Редакция Л.Ф.Ильичев, П.Н.Федосеев, С.М.Ковалев, В.Г. Панов]. – М.: Сов. энциклопедия, 1983. – 840 с.
3. Морозов С. П. Словник іншомовних слів / [уклад. С. П. Морозов, Л. М. Шкарапута]. – К.: Наукова думка, 2000. – 680 с.
4. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.
5. Редько В. Г. Інтерактивні технології навчання іноземної мови / В. Г. Редько. – Рідна школа, 2011. – № 8-9. – С. 28-36.
6. Collins J. W. The Greenwood Dictionary of Education / [edited by John W. Collins & Nancy Patricia O'Brien]. Westport, CT: Greenwood, 2003. 444 p.
7. Wallace S. A dictionary of education / [edited by Susan Wallace]. – CT: Oxford university press, 2009.

Електронні ресурси

8. Інтерактивні методи навчання для підвищення ефективності викладання іноземної мови [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: file:///C:/Users/User/Downloads/Vnadps_2012_3_9.pdf.
9. Реформа НУШ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://osvita.vmr.gov.ua/nova-ukrainska-shkola>.
10. Clustering the desks [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.displays2go.com/Article/Effective-Classroom-Seating-Arrangements-32>.

11. Horseshoe or U-Shape [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.displays2go.com/Article/Effective-Classroom-Seating-Arrangements-32>.
12. The Common European Framework in its political and educational context [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi32OWc4szeAhVi_CoKHQOHDckQFjAAegQIAhAC&url=http%3A%2F%2Fstudent.unifr.ch%2Fpluriling%2Fassets%2Ffiles%2FFramework_EN.pdf&usg=AOvVaw0WEIRISqjUtb-8B89-5qZR.
13. The glossary of educational reform [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.edglossary.org/>.
14. Traditional Rows or Columns [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.displays2go.com/Article/Effective-Classroom-Seating-Arrangements-32>.